

De Roos (in de vrijmetselarij)

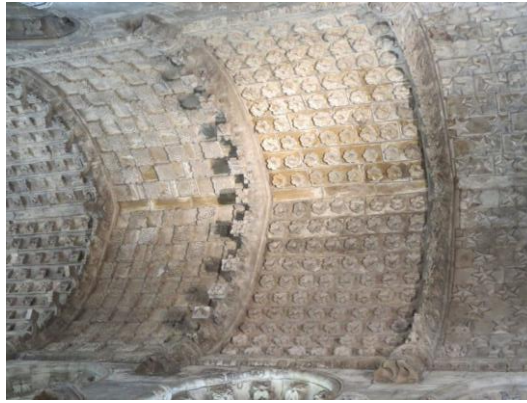

Met deze bijdrage aan de seminarieavond met 'De Roos' als vooropgesteld onderwerp, wordt een zijpad bewandeld, op zoek naar een perspectief dat enigszins afwijkt van andere te verwachten benaderingen. Dit verhaal vertrekt vanuit een terugblik op een meerdaagse trip van enkele broeders van onze werkplaats die in mei 2019 voor enkele dagen naar Edinburgh afreisden. Het goed gevulde programma van die vierdaagse bevatte ondermeer het bijwonen van een zitting bij twee lokale loges. Op de agenda stond een geleid bezoek aan de Grand Lodge of Scotland en het bijhorende museum. Enkele uren werden besteed aan een toeristische wandeling doorheen Edinburgh Castle dat imponerend boven de fiere Schotse hoofdstad uittorent. Een van de hoogtepunten van het meerdaagse verblijf was het geleide bezoek aan de Collegiate Chapel of Saint Matthew. De kapel die door de 19de eeuwse Britse schrijver William Francis C. Wigston werd beschreven als een vrijmetselaarstempel en als de bakermat van the Scottish Masonry, is wereldwijd gekend als Rosslyn Chapel.

Voor het bezoek aan de kapel werden we gegidst door twee broeders van de lokale «*Lodge Rosslyn Saint-Clair, n° 606*», B.: Geoff Spence, Past Master and B.: Steve Burnett, Junior Warden. Na de rondgang, zodra de gidsen hun begeleidende verhaal zowat hadden afgerond en de gesprekken zich verder beperkten tot ditjes en datjes, was dat het uitgelezen moment om vanop een bankje in de centrale ruimte, het koor, in alle rust de blik nog eens te laten rondwalen, te mijmeren bij al dat moois, te verdwalen tussen de ontelbare vormen van symboliek waarmee dat stenen bos is vormgegeven.

In die overweldigende symboliek van de kapel onderscheidde Wigston de Fleur-de-Lis, de zonnebloem en de roos als de overheersende ornamenten. Met betrekking tot de roos, verwees hij ondermeer naar de sluitsteen van het oostelijke raam met daarop, onmiskenbaar, een roos. Maar ongeacht welke richting je zowel binnen als buiten het gebouw uitkijkt, er valt altijd wel een roos binnen het blikveld. Meest opvallend zijn de heraldisch gegraveerde kruisen van de familie Sinclair, kruisen waarvan het hart bedekt is met een roos. Op het in vijf

segmenten verdeelde plafond vertonen de eerste vier talloze in al hun glorie geopende bloemen met daartussen, in het bijzonder, de roos van de Maagd Maria.

Het is overduidelijk dat de kapel de illustratie is van het thema van de natuur. Onmiskenbaar zijn de vele diverse natuursymbolen, rondom gesculpteerd, zowel boven als onder. Misschien minder opvallend vallen er evenwel nog heel wat andere betekenislagen te ontdekken. Zo staan varen bijvoorbeeld symbool voor oprechtheid. De eikenbladeren verwijzen -zoals de eik- naar 'eer'. Lelies en rozen - de roos is de aanleiding tot dit stuk- worden geassocieerd met de Maagd Maria.

De moeder van Jezus stond in de Middeleeuwen bekend als *Sancta Maria della Rosa*. Ook naar haar zoon Jezus wordt sinds lang verwezen als de roos. Bovendien wordt ook Maria Magdalena geïdentificeerd met de Rozensymboliek. Maria Magdalena wordt in esoterische tradities in een heilige verbintenis gezien met Jezus van Nazaret, een verbintenis waaruit een heilige bloedlijn zou zijn ontstaan, verder gezet in de christelijke rozenlijn.

Jezus stamde volgens de canon van het nieuwe testament af van de koninklijke lijn van koning David. Weliswaar speculatief zou ook Maria Magdalena voortspuiten uit een koninklijke lijn. In die optiek zou zij eerder de status hebben van een 'prinses', eerder dan als de prostituee en berouwvolle zondaar waarvoor zij veelal doorgaat. Deze transformatie van Maria Magdalena valt in overeenstemming te brengen met sommige artistieke voorstellingen van haar. Zo is er bijvoorbeeld het opmerkelijke

fresco in de kathedraal van Arezzo, Italië, een fresco van de hand van Piero della Francesca (1416-1492). In die voorstelling is Maria Magdalena zwanger. Dat hoeft niet echt als abnormaal opgevat, gezien de verklaringen dat zij een constante metgezel van Jezus moet zijn geweest, dat zij -zoals de heilige Petrus haar aansprak- "*diegene was van wie de Heiland meer hield dan van de rest van de vrouwen*". De speciale relatie tussen Jezus en Maria Magdalena wordt ondersteund in de vroege gnostische christelijke teksten die in 1945 in *Nag Hammadi* werden ontdekt. Het evangelie van Filippus verwijst naar Jezus' zus, zijn moeder en zijn metgezel die alle drie de naam Maria's droegen. In dit verband mag ook aangehaald dat de Gaelische bevolking van de Schotse Hebriden en de West Highlands Maria Magdalena kenden als de heilige bruid (van Christus).

Hoe valt dit in verband te brengen met Rosslyn Chapel? Tot 1835 was de Master Mason's-pillar bepleisterd. Met uitzondering van de Leerling-zuil geleek hij daardoor op alle andere kolommen in het gebouw. Pas wanneer dat pleisterwerk werd verwijderd, kwamen de symbolische gravures aan de oppervlakte. Aangezien tegenwoordig de twee flankerende zuilen, de Apprentice-pilar en de Master Mason's zuil van zo 'n kunstige decoratie zijn voorzien, lijkt het toch wat vreemd dat de derde zuil, de centrale van de drie, schijnbaar blanco zou zijn gelaten. Volgens die benadering zou het best mogelijk zijn dat ook die derde zuil nog betekenissen verbergt onder een laag bezetsel. In voorkomend geval stelt zich de vraag wat de centrale zuil dan symbolisch zou kunnen voorstellen. Er is al op gezinspeeld dat de bestaande *dubbele* pilaarsymboliek die volgens de Salomonische traditie kan verwijzen naar Jachin en Boaz, te herzien valt door ook de aanwezigheid van de centrale pijler in rekening te nemen. De symbolische representatie zou dan *niet langer dualistisch maar wel trinitair* zijn.

Feit is dat de 'zuil van de leerling' of 'apprentice pillar' oorspronkelijk de Prince Pillar werd genoemd, de zuil van de prins. De andere uiterste zuil, zijn tegenhanger in de rij van drie op de scheiding tussen Lady's Chapel en het koor, de Master Mason's pillar is eigenlijk de Princess-pillar. Er op speculerend dat eerstgenoemde verwijst naar Jezus (prins) en de tweede naar Maria Magdalena (prinses), die allebei van een koninklijke bloedlijn zouden afstammen, zou vanuit de drie zuilen samen een generieke of genealogische boodschap worden gesuggereerd, een koninklijke bloedlijn of afstamming. Van wie? Van de clan Saint Clair (later Sinclair) van wie de initiatiefnemer tot de bouw van Rosslyn Chapel, Sir William St. Clair van Roslin – Roseline (?) in zijn wapenschild de roos voerde, de roos die terug te vinden is op het heraldische kruis van de clan Sinclair, de roos waar niet naast kan gekeken, in veelvoud gebeiteld in en om de beroemdste kapel van Schotland. Rosslyn Chapel, gebouwd op een van de tellurische leylijnen die Schotland doorkruist, enkele kilometers ten zuiden van Edinburgh: de "Rose Line".

Wie na afloop van een bezoek aan de "Tempel van de Roos", vanop een bankje de blik nog eens laat ronddwalen, om nog even namijmerend bij al dat moois te verdwalen tussen de ontelbare vormen van symboliek, wie zich in de raadselachtige "Rosa Templum" door de gedachten laat meevoeren, zal er moeilijk aan ontkomen dat er verborgen betekenissen moeten zitten die kunnen omschreven worden als "*sub rosa*", als "verborgen onder de Roos".

Geraadpleegde werken:

Filip Coppens, *De stenen puzzle van Rosslyn Chapel*; De esoterische kennis van de Tempeliers en de vrijmetselarij onthuld, Frontier Publishing

Barry Dunford, Sacred connections Scotland, [*Rosa Templum: The enigmatic arcanum of Rosslyn Chape*](#)

W. F. C. Wigston, [*Bacon, Shakespeare and de Rosicrusions*](#), G. Redway, 1888

Cuthbert Bede, [*A tour in Tartan-land*](#), Richard Bentley, London 1863

Jean Chevalier & Alain Gheerbrant, *Dictionnaire des symboles*, Robert Lafont / Jupiter, Paris 1969

Michael Baigent, Richard Leigh, Henry Lincoln, *Het heilige bloed en de heilige graal*, Tirion Uitgevers Baarn 1982 (Lic. Roularta Books 2005)